

OBSAH PŘEDMĚTU

	Úvod	5
1	INFORMAČNÍ SPOLEČNOST	7
1.1	21. století – století informací	7
1.2	Evropská a světová informační politika	8
1.3	Ochrana autorských práv jako prostředek zvyšování kulturní úrovně společnosti	10
	<i>Literatura ke kapitole 1</i>	13
2	PŘÍSTUP K INFORMACÍM NA INTERNETU	15
2.1	Počítačové sítě	15
2.1.1	Dělení počítačových sítí podle rozlehlosti	15
2.1.2	Výhody a nevýhody počítačových sítí	16
2.2	Síť Internet	17
2.2.1	Vznik a vývoj Internetu	17
2.2.2	Základní rysy Internetu	17
2.2.3	Tvorba adres v Internetu	18
2.2.4	Připojení k Internetu	19
2.3	Služby Internetu	22
2.3.1	Elektronická pošta	22
2.2.2	Diskusní skupiny	22
2.2.3	Služba FTP (File transfer Protocol)	23
2.2.4	Telnet	23
2.2.5	Hytelnet	24
2.2.6	Gopher	24
2.3.7	WAIS (Wide Area Information Service)	24
2.4	Služba WWW	25
2.4.1	Vlastnosti WWW	25
2.4.2	Přístup ke služba WWW	25
2.4.3	Prohlížeče WWW stránek	26
2.4.4	Práce s WWW dokumenty	27
	<i>Literatura ke kapitole 2</i>	28
3	INFORMAČNÍ ZDROJE	31
3.1	Formy a typy informačních zdrojů	31
3.1.1	Formy publikování informačních zdrojů	31
3.1.2	Typologie informačních zdrojů	32
3.1.3	Hodnocení informačních zdrojů	32
3.2	Elektronické publikování	33
3.2.1	Typologie elektronických dokumentů	33
3.2.2	Výhody a nevýhody elektronických dokumentů	34
3.3	Elektronické báze dat	37
3.3.1	Definice a vývojází dat	37
3.3.2	Typologieází dat	38
3.3.2.1	Bibliografické báze dat	38
3.3.2.2	Faktografické báze dat	39
3.3.2.3	Plnotextové databáze	40
3.3.2.4	Databáze katalogů, rejstříků, adresářů	41
3.4	Získávání primárních zdrojů	43
3.4.1	Internet jako zdroj odborných informací	43
3.4.2	Databázová centra	44
3.4.2.1	Služby databázových center	44
3.4.2.2	Služby typu „document delivery“	45
3.4.3	Služby knihoven	46
3.4.3.1	Elektronické katalogy knihoven	46

3.4.3.2	Meziknihovní (výpůjční) služby	48
3.4.3.3	Služby typu „current contents“	48
	<i>Literatura ke kapitole 3</i>	50
4	VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ	53
4.1	Obecné aspekty vyhledávání informací	53
4.2	Vyhledávání informací a dokumentů na WWW stránkách	54
4.2.1	Ručně udržované seznamy	55
4.2.2	Předmětové katalogy	55
4.3	Vyhledávací stroje	57
4.4	Nejvýznamnější světové předmětové katalogy	61
4.4.1	LookSmart	61
4.4.2	Open Directory Project	61
4.4.3	Yahoo! (Yet Another Hierarchical Officious Oracle)	62
4.5	Nejúspěšnější světové vyhledávací systémy	62
4.5.1	AllTheWeb	62
4.5.2	AltaVista	63
4.5.3	Ask Jeeves!	63
4.5.4	Direct Hit	64
4.5.5	Excite	64
4.5.6	Google	64
4.5.7	HotBot	65
4.5.8	Lycos	65
4.5.9	Nothern Light	66
4.5.10	VIVISIMO jako příklad metavyhledávacího nástroje	66
4.6	Nejúspěšnější české vyhledávací systémy	69
4.6.1	Atlas	69
4.6.2	Centrum	69
4.6.3	Kompas	70
4.6.4	Quick	70
4.6.5	RedBox	70
4.6.6	Seznam	70
4.7	Neviditelný web	71
4.7.1	Typologie neviditelného webu	72
4.7.2	Nejznámější zástupci neviditelného webu	72
	<i>Literatura ke kapitole 4</i>	74
5	VYHLEDÁVACÍ STRATEGIE	75
5.1	Hlavní kroky vyhledávací strategie	76
5.2	Nástroje na formulaci vyhledávacího dotazu	76
5.2.1	Booleovské operátory	76
5.2.2	Distanční operátory	77
5.2.3	Složitě dotazy	78
5.2.4	Používání znamének + a -	78
5.2.5	Hledání fráze	78
5.2.6	Hledání podle pole	79
5.2.7	Krácení slov podle slovních kořenů	79
5.2.8	Používání zástupných znaků	80
5.2.9	Co jsou to stop-slova	81
5.2.10	Vyhledávání podle časových údajů	81
5.2.11	Jak si poradit s diakritikou	81
5.3	Vyhledávací rozhraní a další faktory ovlivňující úspěšnost hledání	84
5.3.1	Jednoduché hledání	84
5.3.2	Pokročilé hledání	85
5.3.3	Tvorba a odladění dotazu	86
5.3.4	Volba zobrazení výsledků	86
5.3.5	Práce s návody	87
5.3.6	Hodnocení výsledků	87

5.3.7	Hlavní zásady vyhledávání informací	88
	<i>Literatura ke kapitole 5</i>	91
	Závěr	93

Kulobování a učení, jako si každý jednotlivce žijící v této společnosti. Každý z nás má právo na informace a právo být informován. Prístup k informacím bude pro každého jednotlivce bezesporu klíčovou otázkou pro jeho další možná uplatnění ve společnosti. Přitom je nutné, že předávání poznatků, informací a zkušeností bude nadále z velké části založeno na zdrojích těchto informací, fixovaných v podobě tištěných i elektronických dokumentů.

Tento učební text si klade za cíl seznámit nejširší veřejnost s drabou otázkou informací a především způsoby přístupu k nim na pozadí nových informačních a komunikačních technologií.

Co představují nové technologie v komunikaci informací? Rozumíme pojmem jako jsou multimedia, hypertext, ochrana dat, internet? Potřebujeme stále v jakém druhu síd je spojená sít počítačů? Pomohla nám vůbec přístupové dokumenty a informace prostřednictvím webových vyhledávacích služeb k uspokojení našich informačních potřeb? Nechte a možná další otázky spojené s přenosem dat a vyhledáváním informací se pokuste již odpovědi přetvořit materiál, který jste právě otevřeli.

O čem budou pojednávat jednotlivé kapitoly tohoto textu?

- o nových formách komunikace informací odvysílání televizním programem
- o důvodu vzniku sítě Internet a jejích základních rysech
- proč a jakým způsobem se můžete spojit s jednotlivými počítači v síti
- jaké služby v současné době nabízí sít Internet a k čemu tyto služby konkrétně slouží
- jak lze rozlišit nejrůznější zdroje informací s hlediska formy publikování a přístupu ke zdrojovým informacím
- co si obvykle představujeme pod pojmem „elektronický dokument“ a jaká jsou jeho výhody a nevýhody v porovnání s tištěným dokumentem
- co je to báze dat
- jaké služby poskytují databázové systémy při poskytování zdrojových dokumentů
- o jaké služby můžete požádat knihovny pro získání primárních dokumentů
- jakým způsobem jsou organizovány představitelé zdroje služby WWW pro potřeby navigace při hledání
- o možnostech komplexního vyhledávání dokumentů a informací prostřednictvím webových vyhledávacích služeb

Studium tohoto učebního materiálu můžete zrealizovat:

- o nejvýznamnějších světových i místních předmiotových katalozích
- o neznámějších světových i českých vyhledávacích službách
- o hlavních faktorech ovlivňujících úspěch vašeho hledání
- o základních krocích rešeršní strategie
- o konkrétních nástrojích pro přesné vyjádření vyhledávacího dotazu.